OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/1178,

27. juuli 2020,

väetiste kaadmiumisisaldust käsitlevate siseriiklike normide kohta, millest Taani Kuningriik on teatanud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4

(teatavaks tehtud numbri C/2020 4988 all)

(Ainult taanikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 114 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

1. FAKTID JA MENETLUS

(1) Taani Kuningriik teatas 27. jaanuaril 2020. aastal Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel komisjonile oma kavatsusest säilitada väetiste kaadmiumisisaldust käsitlevad siseriiklikud normid, mis kalduvad kõrvale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/1009 ([1]).

1.1. Liidu õigusaktid

1.1.1. *ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiked 4 ja 6*

(2) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigetes 4 ja 6 on sätestatud:

„4. Kui pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu või nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

[…]

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 […] osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 […] osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks“.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 (ELT L 170, 25.6.2019, lk 1).

1.2. **Väetisetooteid käsitlevad ühtlustamiseeskirjad**

1.2.1. *Määrus (EÜ) nr 2003/2003*

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2003/2003 ([2]) kohaldatakse väetiste suhtes, mille turuleviimisel kasutatakse märget „EÜ väetis“. Märget „EÜ väetis“ võib kasutada väetiste puhul, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisas loetletud väetiseliikide hulka ja vastavad selle määruse nõuetele ning liiguvad vabalt siseturul.

(4) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisas nähakse ette ühtlustamiseeskirjadega hõlmatud väetiseliikide ammendav loetelu. Iga väetiseliigi puhul kehtivad erinõuded, mis käsitlevad näiteks toitainete sisaldust, toitainete lahustuvust või töötlemismeetodeid.

(5) Määrust (EÜ) nr 2003/2003 kohaldatakse peamiselt mineraalväetiste suhtes. Mõnda liiki hõlmatud väetiste fosforisisaldus on 5 või enam massiprotsenti fosforpentaoksiidi (P_2O_5) ekvivalenti.

(6) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 artiklis 5 on sätestatud EÜ väetiste siseturul vaba ringluse põhimõte, mille kohaselt liikmesriigid ei tohi koostise, identifitseerimise, märgistamise, pakendamise või muude selle määruse sätetega seotud põhjustel keelata, piirata ega takistada kõnealusele määrusele vastavate EÜ väetiste turule laskmist.

(7) Määruses (EÜ) nr 2003/2003 ei ole EÜ väetiste saasteainete piirnorme sätestatud. Seega väheste eranditega, mille aluseks on komisjoni otsused ELi toimimise lepingu vastavate sätete kohaldamise kohta, ([3]) liiguvad siseturul vabalt EÜ väetised, mille fosforisisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5, olenemata kaadmiumisisaldusest.

(8) Komisjoni kavatsusest tegeleda juhusliku kaadmiumisisaldusega mineraalväetistes teatati siiski juba määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15: „Väetised võivad olla saastatud ainetega, mis võivad kujutada ohtu inimese ja loomade tervisele ja keskkonnale. Lisaks toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee arvamusele kavatseb komisjon selgitada küsimust juhuslike kaadmiumilisandite sisaldusest mineraalväetistes ning teeb vajaduse korral ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule asjakohase määruse vastuvõtmiseks. Vajaduse korral vaadatakse samal viisil läbi ka küsimus muude saasteainete kohta“.

1.2.2. *Määrus (EL) nr 2019/1009*

(9) Määruses (EL) 2019/1009 nähakse ette „ELi väetisetoodete“ ühtlustamiseeskirjad. Sellega tunnistatakse alates 16. juulist 2022 kehtetuks määrus (EL) nr 2003/2003.

(10) ELi väetisetooted on väetisetooted, millel on siseturul kättesaadavaks tegemise ajal CE-märgis. ELi väetisetoode peab vastama määruses (EL) 2019/1009 asjaomase toote toimekategooria (PFC) ja koostisaine kategooria või kategooriate kohta sätestatud nõuetele ja olema märgistatud vastavalt selles määruses sätestatud märgistusnõuetele. ELi väetisetoodetel on seitse toimekategooriat, millest üks hõlmab väetisi.

(11) Määrus (EL) 2019/1009 hõlmab mineraalväetisi üldisemal viisil kui määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa, kui on täidetud teatud üldised kvaliteedi- ja ohutusnõuded. Lisaks kohaldatakse määrust (EL) 2019/1009 orgaaniliste ja orgaanilis-mineraalsete väetiste suhtes, mis ei kuulu määruse (EÜ) nr 2003/2003 sisulisse kohaldamisalasse.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta (ELT L 304, 21.11.2003, lk 1).

([3]) Vt komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsused: otsus 2006/347/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, punkt 41 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 19); otsus 2006/348/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, punkt 40 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 25) ja otsus 2006/349/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, (ELT L 129 17.5.2006, lk 31).

(12) Määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunkti ii ja PFC 1(C) (I) punkti 2 alapunkti a alapunkti ii kaudu võetakse selle määrusega orgaanilis-mineraalsete väetiste või makrotoitaineid sisaldavate mineraalväetiste kohta, mille fosforisisaldus on vähemalt 5 massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti, liidu tasandil kasutusele mõiste „fosforväetised“.

(13) Määrusega kehtestatakse esimest korda liidu tasandil saasteainete piirnormid ELi väetisetoodetes. Fosforväetiste puhul on kaadmiumi piirnorm 60 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta. Muude väetiste puhul kehtivad muud piirnormid ning neid ei väljendata milligrammides ühe kilogrammi P_2O_5 kohta, vaid milligrammides kogu toote kuivaine kilogrammi kohta koos kõigi selle koostisosadega.

(14) Määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud vaba liikumise põhimõte, mille kohaselt ei takista liikmesriigid koostise, märgistamise või muude kõnealuse määrusega hõlmatud aspektidega seotud põhjustel selliste ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist, mis vastavad sellele määrusele. Siiski võib vastavalt määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 2 liikmesriik, kes kohaldab 14. juulil 2019 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 4 erandit määrusest (EÜ) nr 2003/2003 seoses väetiste kaadmiumisisaldusega, jätkuvalt kohaldada fosforväetiste kaadmiumisisaldusele oma riigisiseseid piirnorme ajani, mil liidu tasandil hakatakse kohaldama fosforväetiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis vastab asjaomases liikmesriigis 14. juulil 2019 kohaldatavale piirnormile või on sellest madalam.

(15) Lisaks sellele on komisjon kohustatud vaatama hiljemalt 16. juuliks 2026 läbi fosforväetiste kaadmiumisisalduse piirnormid, et hinnata, kas neid piirnorme on võimalik viia madalamale sobivale tasemele. Komisjon peab võtma arvesse keskkonnategureid, eelkõige mulla- ja kliimatingimusi, tervist mõjutavaid tegureid ning sotsiaal-majanduslikke tegureid, sealhulgas varustuskindlust.

1.2.3. *Vabatahtlik kord*

(16) ELi väetisetoodete turg on vaid osaliselt ühtlustatud.

(17) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 eesmärk on tagada EÜ väetiste turul vaba ringlus. Määrus ei mõjuta siiski niinimetatud riigisiseseid väetisi, mis on kooskõlas riigi õigusaktidega viidud liikmesriikide turule. Tootjad saavad valida, kas turustada väetist „EÜ väetisena“ või „riigisisese kasutusega väetisena“.

(18) Määruses (EL) 2019/1009 säilitatakse vabatahtlik kord muutmatul kujul. See tagab ELi väetisetoodete vaba liikumise siseturul ja lubab jätkuvalt lasta turule riigisisese kasutusega väetisetooteid. Valiku teeb tootja.

(19) Nii määruse (EÜ) nr 2003/2003 kui ka määruse (EL) nr 2019/1009 kohaselt ei tohi liikmesriigid takistada nõuetele vastavate EÜ väetiste ja ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist muu hulgas kaadmiumisisaldusega seotud põhjustel.

(20) Liikmesriigid võivad siiski säilitada või kehtestada mis tahes piirnormid, mida peetakse asjakohaseks saasteainete puhul nendes riigisisese kasutusega väetisetoodetes, mis jäävad väljapoole määruse (EL) 2019/1009 kohaldamisala. Iga liikmesriik on suuremal või vähemal määral mures ohu pärast, mida tekitab kaadmiumi akumuleerumine taimekasvatuse pikaajalisele kestlikkusele. Enamik liikmesriike on juba kehtestanud eeskirjad, millega piiratakse riigisisese kasutusega väetisetoodete kaadmiumisisaldust, et vähendada kaadmiumi heidet keskkonda ja seeläbi inimeste kokkupuudet kaadmiumiga. Käesolevas otsuses ei viidata seda liiki eeskirjadele.

(21) Seega kehtivad liidu ühtlustamiseeskirjad koos väetisetoodete suhtes kohaldatavate siseriiklike normidega.

1.3. **Teatatud siseriiklikud normid**

(22) Taani Kuningriigi teatatud siseriiklikud normid („teatatud siseriiklikud normid“) on sätestatud 5. aprilli 1989. aasta korraldusega nr 223 fosforit sisaldavate väetiste kaadmiumisisalduse kohta (edaspidi „korraldus“), mille kohaselt kehtib praegune piirnorm alates 1998. aastast.

(23) Korraldusega reguleeritakse müüki Taanis kasutamiseks. Sellega kehtestatakse kaadmiuminorm mineraalsest fosfaadist saadud kunstväetistes, mille fosfori (P) kogusisaldus on 1 massiprotsent või üle selle. Fosfori (P) sisaldus 1 massiprotsent võrdub 2,3 massiprotsendi P_2O_5-ekvivalendiga. Nende väetiste kaadmiumi piirnorm on 110 mg kaadmiumi ühe kilogrammi fosfori (P) kohta, mis vastab 48 mg-le kaadmiumile ühe kilogrammi P_2O_5 kohta. Muude kui mineraalsest fosfaadist saadud kunstväetiste kohta, mille fosfori kogusisaldus on 2,3 massiprotsenti ja enam P_2O_5-ekvivalenti, ei ole korralduses piirnormi esitatud.

(24) Taani Kuningriik on kohaldanud selles korralduses sätestatud piirnorme nii riigisiseste väetiste kui ka määruse (EÜ) nr 2003/2003 kohaselt ühtlustatud väetiste suhtes. Taani Kuningriik ei ole korraldusest, mida Taanis on kohaldatud alates 1989. aastast, komisjonile vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 114 või selle lepingu eelmistele variantidele ([4]) seoses määrusega (EÜ) nr 2003/2003, teatanud. Teatises seoses määrusega (EL) 2019/1009 on Taani Kuningriik aga osutanud, et teatas korralduse projektist komisjonile 19. jaanuaril 1988 vastavalt nõukogu direktiivile 83/189/EMÜ ([5]) ning enne korralduse vastuvõtmist tõstis ta kavandatud riigisisest piirnormi, et võtta arvesse vastuväiteid, mille kolm liikmesriiki pärast seda teatist esitasid.

(25) Teatisega taotles Taani Kuningriik komisjoni heakskiitu teatatud siseriiklike normide kohaldamisele kunstväetiste suhtes, mis on saadud mineraalsest fosfaadist fosfori kogusisaldusega 2,3 või enam massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti, erandina määruses (EL) 2019/1009 kehtestatud kaadmiumi piirnormidest. Teisisõnu kavatseb Taani Kuningriik kohaldada riigisisest kaadmiumi piirnormi nii fosforväetiste kui ka teatavate muude käesoleva määrusega reguleeritavate väetiste suhtes. Teatis ei sisalda taotlust kiita heaks mis tahes erandit määrusest (EL) 2003/2003.

1.4. **Menetlus**

(26) Taani Kuningriik teavitas 27. jaanuari 2020. aasta kirjaga, mis registreeriti 29. jaanuaril 2020, komisjoni oma kavatsusest säilitada erandina määrusest (EL) 2019/1009 siseriiklikud normid nende kunstväetiste kaadmiumisisalduse suhtes, mis on saadud mineraalsest fosfaadist fosfori kogusisaldusega 2,3 või enam massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti. Vastavalt artikli 114 lõikele 4, koostoimes ELi toimimise lepingu artikliga 36, tugineb Taani Kuningriigi esitatud põhjendus suurele vajadusele kaitsta inimtervist ja keskkonda kokkupuute eest keskkonnas esineva kaadmiumiga.

(27) Oma 30. jaanuari 2020. aasta kirjaga kinnitas komisjon teatise kättesaamist ja teavitas Taani Kuningriiki, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohane teatise kuuekuine läbivaatamisperiood lõpeb 30. juulil 2020.

(28) Oma ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 tugineva teatise toetuseks esitas Taani Kuningriik komisjonile 31. märtsil 2020. aastal lisateavet. Selles teabes antakse mõningaid selgitusi nende siseriiklike normide sisulise kohaldamisala kohta, mida Taani Kuningriik soovib säilitada, ning ka üksikasjalikke andmeid Taani väetiseturu kohta.

(29) Lisateabes selgitas Taani Kuningriik muu hulgas, et peamine mure, mida teatatud siseriiklike normidega kavatsetakse käsitleda, ning seega teadusliku hinnangu tähelepanu keskpunkt Taani teatises on suure fosforisisaldusega anorgaanilised mineraalväetised, sest suurimat väetistest tulenevat kaadmiumikoormust seostatakse nende väetistega, ning et sarnane mure on ka suure anorgaanilise mineraalse fosfori sisaldusega orgaanilis-mineraalsete väetiste puhul. Samuti osutas Taani Kuningriik, et ta on valmis kaaluma teabe saamise või õigusaktide muutmise võimalusi seoses määruse (EL) 2019/1009 toote toimekategooriate ja piirnormidega.

(30) Lisaks avaldas komisjon teatise kohta teate *Euroopa Liidu Teatajas*, ([6]) et teavitada huvitatud isikuid Taani Kuningriigi siseriiklikest normidest ja teatise põhjendustest. Pärast teate avaldamist ei laekunud ühtegi märkust.

([4]) Eelkõige Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 95 (endine 100a) (konsolideeritud versioon 2002))EÜT C 325, 24.12.2002, lk 33).

([5]) Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta direktiiv 83/189/EMÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord (EÜT L 109, 26.4.1983, lk 8).

([6]) ELT C 124, 17.4.2020, lk 19.

(31) Komisjon teavitas 6. aprilli 2020. aasta kirjaga teatest ka teisi liikmesriike ning andis neile võimaluse esitada 30 päeva jooksul selle kohta märkusi. Komisjon sai ettenähtud tähtaja jooksul märkusi Belgialt, Slovaki Vabariigilt, Ungarilt ja Maltalt. Nendest kolm esimest liikmesriiki andsid teada, et neil ei ole teate kohta märkusi. Malta märkis, et tal ei ole vastuväiteid, kui Taani Kuningriik säilitab väetiste kaadmiumisisalduse suhtes oma riigisisesed piirnormid.

2. **HINDAMINE**

(32) Kõigepealt märgib komisjon, et nagu Euroopa Liidu Kohtu („kohus“) praktikast selgelt tuleneb, on ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 6 eesmärk tagada, et ükski liikmesriik ei kohaldaks ühtlustatud normidest erinevat siseriiklikku õigust ilma selleks eelnevalt komisjonilt kinnitust saamata. Liikmesriigil ei ole lubatud ühepoolselt kohaldada siseriiklikke norme, ilma et ta oleks neist teatanud ning saanud komisjonilt neid kinnitava otsuse ([7]).

(33) Samuti märgib komisjon, et määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõiget 2 kohaldatakse üksnes määruse (EÜ) nr 2003/2003 artikli 5 erandite suhtes, mis anti enne 14. juulit 2019 ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt esitatud teatiste alusel.

(34) Komisjon arvab, et Taani Kuningriigi eespool nimetatud teatisprojekti kohta, mis esitati 19. jaanuaril 1988 vastavalt direktiivile 83/189/EMÜ ei ole võrreldav ELi toimimise lepingu artiklite 114 lõigete 4–6 kohase menetlusega, sest selle menetluse eesmärk on vältida tehnilisi kaubandustõkkeid ja mitte käsitleda olemasolevate siseriiklike normide kõrvalekaldumist liidu ühtlustamismeetmest. Käesoleval juhul ei ole vaidlustatud, et Taani Kuningriik ei ole korraldusest ELi toimimise lepingu artikli 114 kohaselt enne 14. juulit 2019 teatanud ja et komisjon ei ole seda heaks kiitnud.

(35) Sellest tulenevalt ei saa Taani Kuningriik kasutada määruse (EÜ) nr 2003/2003 artikli 5 erandit. Seega ei saa ta kasutada ka määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõiget 2.

2.1. **Vastuvõetavus**

(36) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigetele 4 ja 6 võib liikmesriik pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist ELi toimimise lepingu artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega säilitada rangemad siseriiklikud normid, kui ta teatab nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile ning kui komisjon kiidab kõnealused meetmed heaks.

(37) Teatise vastuvõetavuse kinnitamiseks peab komisjon hindama, kas asjaomased teatatud siseriiklikud normid on varem kehtinud meede, mis kaldub kõrvale uuest ühtlustamiseeskirjast, ja kas need on rangemad.

(38) Korraldus on Taanis kehtinud 1989. aastast. Seega olid need määruse (EL) 2019/1009 vastuvõtmise ajal põhimõtteliselt olemas.

2.1.1. *Teatatud siseriiklike normide varasem olemasolu*

(39) Selleks et selgitada välja, kas teatatud siseriiklikud normid, mis võeti vastu 1989. aastal ja mida kohaldatakse nende praeguses vormis alates 1998. aastast, olid ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses eelnevalt olemas, tuleb vaadelda kahte tegurit.

(40) Esiteks asendatakse määrusega (EL) 2019/1009 määrus (EÜ) nr 2003/2003, millega omakorda asendati siseriiklike normide kehtestamise ajal üldiselt väetiste suhtes kohaldatav direktiiv, st nõukogu direktiiv 76/116/EMÜ ([8]).

(41) Selline keerukus tõstatab küsimuse, kas teatatud siseriiklike normide jõusolekut saab pidada säilitatuks ja kas neist normidest tuleb komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt teatada seoses määrusega (EL) 2019/1009, võttes samal ajal arvesse direktiiviga 76/116/EMÜ ja määrusega (EÜ) nr 2003/2003 kehtestatud ühtlustamist.

([7]) Otsus kohtuasjas C-41/93: Prantsuse Vabariik *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, punktid 23–30.

([8]) Nõukogu 18. detsembri 1975. aasta direktiiv 76/116/EMÜ väetisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 24, 30.1.1976, lk 21).

(42) Ühest küljest laiendatakse määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2 varasemaid määruse (EÜ) nr 2003/2003 artikli 5 erandeid määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 1, võimaldades seega kohaldada olemasolevaid riiklikke meetmeid, mida vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 4 põhinevatele teatistele ja ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 6 põhinevatele komisjoni otsustele kohaldatakse õiguspäraselt määruses (EÜ) nr 2003/2003 sätestatud ühtlustamisega hõlmatud väetiste suhtes, ka ELi väetisetoodete suhtes, mis kuuluvad määrusega (EL) 2019/1009 äsja laiendatud ühtlustamise kohaldamisalasse esimest korda. See kinnitab, et määrusega (EL) 2019/1009 jätkatakse määrusest (EÜ) nr 2003/2003 tulenevat ühtlustamist.

(43) Teisest küljest kinnitatakse määruse (EL) 2019/1009 põhjenduses 11, et seadusandja, viidates ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4, leidis, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohasel hindamisel tuleks arvesse võtta määrust (EL) 2019/1009:

„Mitu liikmesriiki on kehtestanud inimtervise ja keskkonna kaitsmisega seotud põhjustel riigisisesed õigusnormid, millega piiratakse fosforväetiste kaadmiumisisaldust. Kui liikmesriik pärast seda, kui käesoleva määrusega on ühtlustatud piirnormid vastu võetud, peab vajalikuks nimetatud õigusnormid kehtima jätta, ja kui ühtlustatud piirnormid on juba kehtivate riigisiseste piirnormidega võrdsed või nendest madalamad, peaks liikmesriik vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 komisjoni nendest teavitama. Lisaks peaks liikmesriik, kui ta peab vajalikuks selles liikmesriigis pärast käesoleva määruse vastuvõtmist ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna või töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid riigisiseseid norme, näiteks fosforväetistes kaadmiumisisalduse piiramiseks, teavitama kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5 komisjoni. […]“.

(44) Seda tõlgendust toetab ka määruse (EL) 2019/1009 teistsugune reguleeriv kord ja sisuline kohaldamisala, võrreldes direktiiviga 76/116/EMÜ ja määrusega (EÜ) nr 2003/2003, ning ka asjaolu, et määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatakse kaadmiumile esimest korda ühtlustatud piirnorm.

(45) Samuti tuleb märkida, et varasematel juhtudel, kui olemasolev ühtlustamismeede asendati uuega, on kohus viidanud, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaste hinnangute puhul tuleks kaaluda üksnes uut vastuvõetud ühtlustamismeedet ([9]).

(46) Järelikult kuna määrus (EL) 2019/1009 on ühtlustamismeede, mida tuleks kaaluda seoses ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt teatatud siseriiklike normidega, tuleb komisjonil vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 kindlaks teha, kas teatatud siseriiklikud normid olid olemas enne seda määrust.

(47) Teiseks ei ole teatatud siseriiklikest normidest komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 114 või varasema lepingu sätete kohaselt kunagi varem teada antud, ei kõrvalekaldumisena direktiivist 76/116/EMÜ ega kõrvalekaldumisena määrusest (EÜ) nr 2003/2003.

(48) Siit tekib küsimus, kas neid saab ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 eesmärgil sellegipoolest käsitleda olemasolevatena enne määrust (EL) 2019/1009 ning mitte uute siseriiklike normidena, millest tuleks teatada vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5. Selle küsimuse väljaselgitamiseks on oluline vaadelda ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 ja 5 eristuse eesmärki.

(49) Seda eesmärki on käsitletud kohtu praktikas. Kohtuasjas C-3/00, Taani *vs.* komisjon, järeldas kohus seoses EÜ asutamislepingu artikliga 95, mis vastab ELi toimimise lepingu artiklile 114:

„Nende kahe EÜ artiklis 95 ette nähtud juhu vahe seisneb selles, et esimesel juhul olid siseriiklikud normid olemas enne ühtlustamismeetme võtmist. Need normid olid teada ühenduse seadusandjale, kes ei saanud või ei kavatsenud nendest ühtlustamisel lähtuda. Seega peeti lubatavaks, et liikmesriik võib taotleda, et tema siseriiklikud normid jääksid jõusse. Selleks nõuab EÜ asutamisleping, et need meetmed oleksid õigustatud EÜ artiklis 30 märgitud oluliste vajadustega või keskkonna või töökeskkonna kaitsega. Teisel juhul võib uute siseriiklike õigusaktide

([9]) Vt otsus kohtuasjas C-360/14 P: Saksamaa *vs.* Euroopa Komisjon.

kehtestamine vastupidi ühtlustamist ohustada. Määratlusest tulenevalt ei saa ühenduse institutsioonid ühtlustamismeetme väljatöötamisel siseriiklikke õigusakte arvesse võtta. Sellisel juhul ei võeta arvesse EÜ artiklis 30 märgitud olulisi vajadusi ning asjakohased on ainult keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud põhjused tingimusel, et liikmesriik toob välja uued teaduslikud tõendid ning uute siseriiklike normide kehtestamine on vajalik ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmnenud probleemi tõttu“ ([10]).

(50) Osutatud kohtulahendeid silmas pidades tuleks arvestada, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 5 eristuse eesmärk on kehtestada kõrgemad põhjendamisnõuded juhtude kohta, kui oht ühtlustamisele on tõenäolisem, sest kõnealune siseriiklik norm polnud seadusandjale ühtlustamismeetme vastuvõtmise ajal teada, mistõttu ei võetud seda ühtlustamismeetme koostamise ajal arvesse.

(51) Nagu juba välja selgitatud, on teatatud siseriiklikud normid oma praeguses vormis kehtinud alates 1998. aastast. Seega kehtisid need määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal ning on seega määrusest varasemad.

(52) Lisaks on mõjuhinnangust, mis kaasneb komisjoni ettepanekuga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad CE-märgisega väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise kohta, ([11]) ilmne, et teatatud siseriiklikud normid olid liidu seadusandjale määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal teada.

(53) Seega saab järeldada, et teatatud siseriiklikud normid on varasemalt olemasolev meede, mis kaldub uuest kehtestatud ühtlustamiseeskirjast kõrvale.

2.1.2. *Teatatud siseriiklike normide rangus seoses määrusega (EL) 2019/1009*

(54) Mis puudutab küsimust, kas teatatud siseriiklikud normid on ka rangemad kui äsja kehtestatud ühtlustamiseeskiri, siis märgib komisjon, et kuigi Taani Kuningriik kavatseb kohaldada riigisisest kaadmiumi piirnormi nii määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti alapunktis ii osutatud fosforväetiste kui ka teatavate muude kõnealuse määrusega reguleeritavate väetiste suhtes, puudutab peamine mure, mida teatatud siseriiklike normidega soovitakse käsitleda, varasemat suure fosforisisaldusega mineraal- ja orgaanilis-mineraalsete väetiste kategooriat.

(55) Samuti märgib komisjon, et need on üksnes fosforväetised, mille kohta Taani kaadmiumi piirnorm ning määruses (EL) 2019/1009 sätestatud piirnorm on väljendatud sama nimetaja, st $P_2O_{5\ kg}$ alusel, mitte kogu toote kuivaine kg alusel koos kõigi selle koostisosadega.

(56) Teisisõnu on Taani kaadmiumi piirnormil põhinevat ning ühtlustatud kaadmiumi piirnormil põhinevat inimtervise ja keskkonna kaitset võimalik võrrelda üksnes fosforväetiste puhul, teadmata kummagi toote täpset koostist. Lisaks on fosforväetised kaugelt kõige asjakohasemad tooted, millele teatatud siseriiklikes normides keskendutakse. Seetõttu saab komisjon hindamisel, kas teatatud siseriiklikud normid on rangemad ja kaitsvamad kui äsja kehtestatud ühtlustamiseeskiri, võrrelda üksnes kahte fosforväetisi käsitlevate õigusnormide kogumit.

(57) Määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktiga ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktiga ii kehtestatud fosforväetiste kaadmiumi piirnorm on 60 mg/kg P_2O_5 kohta. Teisest küljest on teatatud siseriiklike normidega kehtestatud kaadmiumi piirnorm 48 mg/kg P_2O_5 kohta.

(58) Seega on teatatud siseriiklikud normid rangemad ja kaitsvamad kui määruse (EL) 2019/1009 õigusnormid, vähemalt ulatuses, milles neid kohaldatakse kõnealuses määruses osutatud fosforväetiste suhtes.

(59) Eespool kirjeldatut silmas pidades arvab komisjon, et Taani Kuningriigi esitatud teatis on ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt vastuvõetav vähemalt ulatuses, milles see puudutab määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetisi.

([10]) C-3/00 Taani *vs.* komisjon, punkt 58. Seda on veelgi kinnitatud nt otsused kohtuasjas T-234/04, Madalmaade Kuningriik *vs.* komisjon, punkt 58, liidetud kohtuasjades T 366/03 T-235/04 Land Oberösterreich ja Austria *vs.* komisjon, punkt 62, ning kohtuasjas C-512/99 Saksamaa *vs.* komisjon, punkt 41.

([11]) Vt mõjuhinnangut, mis kaasnes spetsiaalselt kaadmiumi piirnormile pühendatud komisjoni ettepanekuga, SWD(2016) 64 final, PART 2/2; https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF; vt eelkõige leheküljed 5, 6, 25, 28, 29 ja 32 ning I lisa.

2.2. **Põhjenduste hindamine**

(60) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 ja ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 esimesele lõigule peab komisjon välja selgitama, kas on täidetud kõik kõnealuses artiklis sätestatud tingimused, mis annavad liikmesriigile võimaluse säilitada liidu ühtlustamismeetmest erinevad siseriiklikud normid.

(61) Eelkõige peab komisjon hindama, kas kõnealused teatatud siseriiklikud normid on õigustatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 sätestatud oluliste vajadustega või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsmisega ning kas need ei lähe kaugemale, kui on vaja põhjendatud eesmärgi saavutamiseks. Kui komisjon leiab, et riiklikud õigusnormid vastavad eespool osutatud tingimustele, peab ta ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt veel kontrollima, kas kõnealused siseriiklikud normid on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud ning kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

(62) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 kehtestatud tähtaja eesmärke silmas pidades peab komisjon artikli 114 lõike 4 alusel teatatud siseriiklike normide põhjendatuse uurimisel võtma aluseks põhjendused, mille on esitanud teavitav liikmesriik. Tõendamiskohustus on siseriiklike normide säilitamist taotleval teavitaval liikmesriigil.

(63) Kui aga komisjoni käsutuses on andmeid, et liidu ühtlustamismeede, millest teatatud siseriiklikud normid erinevad, tuleks läbi vaadata, võib ta selliseid andmeid teatatud siseriiklike normide hindamisel arvesse võtta.

2.2.1. *Taani Kuningriigi seisukoht*

(64) Taani kaadmiumi piirnorm kunstväetistes, mis on saadud mineraalsest fosfaadist fosfori kogusisaldusega 2,3 massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti või rohkem, on põhjendatud inimtervise ja keskkonna kaitsmisega kokkupuute eest keskkonnas esineva kaadmiumiga.

(65) Komisjonile esitatud teatises ütleb Taani Kuningriik, et on teatatud siseriiklikke norme kohaldanud alates 1989. aastast. Praegu kehtivat piirnormi on kohaldatud 1998. aastast alates. Teatatud siseriiklikud normid kehtestati eesmärgiga vähendada põllumajandusmaa saastatust, mis määratleti Taani tehnikaülikooli riikliku toiduinstituudi („DTU Fødevareinstituttet“) koostatud aruandes „Kaadmiumisaaste – aruanne kaadmiumi kasutamise, esinemise ja kahjuliku toime kohta Taanis“ 1980. aastast. Tulenevalt järeldusest, et Taani põllumajandusmulda on pidevalt akumuleerunud kaadmiumi, soovitati aruandes vähendada väetiste kaadmiumisisaldust, sest selline vähendamine võib aidata põllumajandusmaa saastatust märkimisväärselt vähendada.

(66) Osutades asjaolule, et kokkupuude kaadmiumiga ja kaadmiumi viimine põllumajandusmulda on Taanis üldiselt väiksem kui liidu keskmine, on Taani Kuningriik arvamusel, et teatatud siseriiklike normide eesmärgi tagamiseks võetud meetmed on olnud edukad. Seetõttu kinnitab Taani Kuningriik, et inimtervise ja keskkonna kaitse tagamiseks ka tulevikus on määruse (EL) 2019/1009 puhul vaja säilitada tema territooriumil madalam kokkupuutetase. Lisaks on Taani Kuningriik oma teatises komisjonile analüüsinud, millist oodatavat riigisisest mõju avaldab määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatud piirnorm 60 mg/kg P_2O_5 kohta. Kõnealune piirnorm tekitab tõsiseid probleeme seoses inimeste tervise ja keskkonna kaitsmisega. Taani Kuningriik leiab, et määruse (EL) 2019/1009 piirnormi kohaldamine vähendaks Taani kaitsetaset.

(67) Selle tõenduseks võtab Taani Kuningriik oma hinnangu aluseks eelduse, et kui kohaldada määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatud piirnormi 60 mg/kg P_2O_5 kohta, viidaks selle tagajärjel väetistega rohkem kaadmiumi Taani põllumajandusmaadesse, kuna tõenäoliselt turustataks Taanis suurema kaadmiumisisaldusega väetisi.

(68) Eelkõige esitab Taani Kuningriik põhjendusi ohtude kohta, mis tulenevad inimtervisele toiduga organismi sattuvast kaadmiumist. Taani Kuningriik osutab vajadusele vähendada Taanis toodetud toidu kaadmiumisisaldust ning seega kaitsta mõningaid haavatavamaid elanikkonnarühmi, eelkõige lapsi ja taimetoitlasi, kes saavad oma toidust kaadmiumi tervisepõhist piirnormi ületavas koguses.

(69) Selle väite puhul tugineb Taani Kuningriik mitmetele teadusuuringutele. Eriti osutab ta lubatava nädalaannuse puhul Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) uuringule ([12]) ning võrdleb seda Taani tehnikaülikooli tehtud uuringuga, järeldades, et toiduga saadava kaadmiumi hulka tuleks vähendada. Lisaks selgub Taani tehnikaülikooli tehtud uuringust, et lapsed on suure kokkupuute rühm ning et väikeste laste keskmine kokkupuude ületab lubatavat nädalaannust. Samuti arvatakse, et taimetoitlased saavad tunduvalt suuremaid kaadmiumikoguseid kui keskmine elanikkond. Suurim toiduga saadav kaadmiumikogus tuleb teravilja ja aedviljade tarbimisest. Nende rühmade tarbitavad kogustest tuleneb suur kokkupuude.

(70) Lisaks toodab Taani Kuningriik väga suure osa oma toidust, sealhulgas teravilja, kartulid ja porgandid ise. Seega on Taani elanikkonna kokkupuude kaadmiumiga tihedalt seotud Taani põllumajandusmaasse viidava kaadmiumikogusega.

(71) Tuleks märkida, et Taani mullastikutingimused varieeruvad liivasest mullast riigi läänepoolsetes osades kuni savimuldadeni ida pool. Mullastikutingimustest tulenevalt koguneb kaadmium muldadesse erinevas koguses, Sjællandi, Fyni ja Jüütimaa enamiku idaosa savimuldadesse suuremas koguses, aga Lääne-Jüütimaa muld on liivasem ja selle kaadmiumisisaldus on üldiselt väiksem. Lisaks nähtub Taani Kuningriigi esitatud demograafilisest teabest, et mulla omadustest tulenevate põllumajanduse tõhususteguritega seotud erinevuste tõttu on taimekultuuride kasvatamine koondunud aladele, kus savimullad sisaldavad suuremas koguses kaadmiumi.

(72) Veel üks tegur, mis varieerub Taanis idast läände, on kasvatatava karja arvukus ning seega ka sõnniku kui kunstväetise alternatiivi kättesaadavus. Karjakasvatus on üldiselt koondunud Jüütimaale, aga taimekultuuride kasvatus ilma karjaloomadeta asub Sjællandi saarel. Sellest tulenevalt tähendavad Taani mullastiku ja karjakasvatuse geograafilised erinevused, et kunstväetisi kasutatakse suhteliselt rohkem Taani idaosas, kus on rohkem taimekultuure kasvatavaid põllumajandusettevõtteid, kes ei pea kariloomi, ja kus savimullad sisaldavad suuremas taustkoguses kaadmiumi. Taani Kuningriik märgib, et 2014. aastal kuulus 91 % kunstväetistest Euroopas hinnanguliselt piirnormi alla 60 mg kaadmiumi ühe kilogrammi P_2O_5 kohta, samas kui 68 % kuulus hinnanguliselt piirnormi alla 40 mg kaadmiumi ühe kilogrammi P_2O_5 kohta. Suur osa Euroopa turul olevaid väetisi seega juba vastavad Taani piirnormile. Kahel viimasel aastakümnel on kunstväetiste keskmine kaadmiumisisaldus Taanis olnud 10–20 mg kaadmiumi ühe kilogrammi P_2O_5 kohta, aga Euroopa turul on see hinnanguliselt olnud 32–36 mg kaadmiumi ühe kilogrammi P_2O_5 kohta.

(73) Lisaks on Taani osa Euroopa kunstväetiste turul vahemikus 2–3 %. Taani Kuningriik väidab, et tal ei ole alates 1998. aastast, mil praegu kehtiv kaadmiumi piirnorm jõustus, tekkinud raskusi sellele piirnormile vastavate väetiste tarnimisel.

(74) Teatatud siseriiklikud normid on üldiselt kohaldatavad; neid kohaldatakse nii Taani firmade kui muude firmade suhtes, kes müüvad Taanis kasutamiseks väetisi. Tasuks veel märkida, et Taanil ei ole looduslikke fosfaatkivimivarusid ehk seega ei kaevandata Taanis fosfaatkivimit.

(75) Taani Kuningriik on ka esitanud statistikat, millest nähtuvalt on ajavahemikus 1988–2018 imporditud liikmesriikidest järjest enam väetisi. Taani Kuningriik väidab, et nende majandusandmete kohaselt ei ole teatatud siseriiklike normidega kehtestatud kaadmiumi piirnorm takistanud liikmesriikidest lähtuva impordi suurenemist. Vastupidi, andmetest on selgelt näha, et kaubandus eri liikmesriikidega on kasvanud. Samuti ei kujuta teatatud siseriiklikud normid takistust võimalusele eksportida kunstväetisi teistesse liikmesriikidesse.

([12]) Scientific Opinion of the Panel on Contaminants in the Food Chain on a request from the European Commission on cadmium in food (Toiduahelas olevate saasteainete komisjoni Euroopa Komisjoni taotlusel vastuvõetud teaduslik arvamus toidus sisalduva kaadmiumi kohta). *EFSA Journal* 2009, 980, lk 1.

2.2.2. *Taani Kuningriigi seisukoha hindamine*

2.2.2.1. ELi toimimise lepingu artiklis 36 osutatud oluliste vajaduste ja keskkonna või töökeskkonna kaitsega seotud põhjendamine

(76) Teatatud siseriiklike normide eesmärk on saavutada kõrgem inimtervise ja keskkonna kaitse, kui on sätestatud määruses (EL) 2019/1009 kaadmiumiga kokkupuute kohta, ning seega veelgi vältida kaadmiumi kogunemist mullastikku. Selle eesmärgi saavutamise vahend on säilitada teatatud siseriiklike normidega hõlmatud väetiste väiksemad maksimaalsed kaadmiumi piirnormid.

(77) Mis puudutab inimtervise kaitset, siis tuleks märkida, et kaadmium on inimestele mittevajalik ja mürgine element ning sellest ei ole kasu ei taimedel ega loomadel. Eelkõige on kaadmiumoksiid liigitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 1272/2008 ([13]) 2. kategooria kantserogeenseks aineks.

(78) Kaadmiumi esinemine taimedes ja kaadmiumi manustamine toiduainetega võib pikema aja jooksul lõpuks avaldada inimtervisele kahjulikku toimet. Lisaks, kui kaadmium on inimorganismi imendunud, püsib see seal hästi ja akumuleerub organismi kogu elu jooksul ([14]).

(79) Laiem üldsus puutub kaadmiumiga kokku mitme allika, sealhulgas suitsetamise ja toidu kaudu. Mittesuitsetajatest elanikkonna puhul on toit olulisim kaadmiumi manustamise allikas. Kaadmium on mürgine peamiselt neerudele, aga võib põhjustada ka luude demineraliseerumist ning statistiliselt on seda seostatud suurema kopsu-, endomeetriumi-, põie- ja rinnavähi riskiga ([15]).

(80) Kaadmium võib kahjustada neere, põhjustades liigse valgu sattumist uriini. Toime raskus oleneb kaadmiumiga kokkupuute kestusest ja tasemest. Veel üks kriitiline toime on luustikukahjustused, mis tekivad kaadmiumiga kroonilisel kokkupuutel veidi suuremates kogustes kui need, mille puhul on varaseks näitajaks valk uriinis. Kaadmium ladestub peamiselt maksas ja neerudes ning selle eritumine on aeglane; see võib inimorganismis püsida aastakümneid.

(81) Samuti ei saa terviseriske välistada täiskasvanud suitsetajate ning organismi vähenenud rauavaruga ja/või tööstusallikate lähedal elavate inimeste puhul ([16]).

(82) Peale toime inimtervisele on Taani Kuningriigi eesmärk saavutada kõrgem keskkonnakaitse tase. Taani Kuningriik väidab, et kaadmiumi edasine akumuleerumine mullastikku mõjuks halvasti mullastiku elurikkusele ning seega ka mullastiku funktsioonidele (nt orgaanilise aine lagunemine) ja muldade leostumise kaudu ka põhjavee kvaliteedile. Kaadmiumi mürgisust ja ka biosaadavust mõjutavad mullastiku omadused.

(83) Taani mullastiku ja karjakasvatuse erinevuste tõttu kasutatakse kunstväetisi suhteliselt rohkem Taani idaosas, kus on rohkem taimekultuure kasvatavaid põllumajandusettevõtteid, kes ei pea kariloomi, ja kus savimullad sisaldavad suuremas taustkoguses kaadmiumi.

(84) Nõukogu osutas kaadmiumist inimtervisele ja keskkonnale tulenevate riskidega seotud muredele juba oma 25. jaanuari 1988. aasta resolutsioonis ([17]). Nõukogu rõhutas, kui oluline on kaadmiumi sattumist mullastikku kõigist allikatest, sealhulgas hajureostusallikatest (nt saasteainete sadestumine atmosfäärist, fosforväetised, reoveesete jne), vähendada muu hulgas fosforväetiste kaadmiumisisalduse asjakohaste kontrollimeetmetega, mis põhinevad sobival, liigseid kulusid mittetekitaval tehnoloogial ning milles võetakse arvesse ühenduse erinevate piirkondade keskkonnatingimusi.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1).

([14]) Vt Euroopa Toiduohutusameti teadusaruanne Euroopa elanikkonna kokkupuute kohta toidust saadava kaadmiumiga 2012. aastal, avaldatud aadressil https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf, *EFSA Journal* 2012;10(1).

([15]) *EFSA Journal* 2012;10(1).

([16]) ELi riskihinnangu aruanne kaadmiumi ja kaadmiumoksiidi kohta, nagu osutatud dokumendis SWD(2016) 64 final, lk 11.

([17]) EÜ C 30, 4.2.1988, lk 1.

(85) Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee järeldas 2002. aastal, et piirnorm 40 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta või rohkem põhjustaks kaadmiumi akumuleerumist enamikku liidu mullastikku. Vastukaaluks ei eeldatud piirnormist 20 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta või vähem, et see põhjustaks pikaajalist akumuleerumist mullastikus 100 aasta jooksul, arvestamata muid kaadmiumiallikaid.

(86) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15 teatati komisjoni kavatsusest käsitleda juhuslike kaadmiumilisandite sisaldust mineraalväetistes.

(87) Oma ettepanekus võtta vastu määrus (EL) 2019/1009, ([18]) on komisjon, tuginedes mõjude hindamisel saadaolevatele teadusandmetele, järeldanud, et kaadmium metallina ja kaadmiumoksiid üleüldse võivad olla tervisele ja keskkonnale ohtlikud. Komisjon tegi ettepaneku kehtestada fosforväetiste piirnormiks 60 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta ja vähendada seda piirnormi 20 mg-ni ühe kilogrammi P_2O_5 kohta järk-järgult, 12 aasta jooksul alates uue määruse kohaldamise algusest.

(88) Samuti ollakse üldiselt seisukohal, et väetised on ülekaalukalt kõige peamine kaadmiumi mulda ja toiduahelasse sattumise allikas ([19]).

(89) Määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatakse piirnormiks 60 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta, mida hakatakse kohaldama alates 16. juulist 2022. Suurem osa Euroopa turul saadaolevaid väetisi vastab sellele piirnormile juba praegu. Selle piirnormi kehtestamine on saadaolevate teadusandmete alusel küll samm õiges suunas, aga tõenäoliselt ei vähenda see märkimisväärselt kaadmiumi pikaajalist akumuleerumist mullastikku.

(90) Määrusega (EL) 2019/1009 tunnistatakse vajadust nõudlikumate ühtlustatud piirnormide järele ning pannakse komisjonile kohustus hinnata neid piirnorme uuesti, eesmärgiga neid võimalusel vähendada.

(91) Eespool esitatule tuginedes tuleb kaaluda, kas teatatud siseriiklike normidega kehtestatud piirnorm on põhjendatud vajadusega kaitsta inimtervist ja keskkonda.

2.2.2.2. Suvalise diskrimineerimise vahendite, liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangute või siseturu toimimise takistuste puudumine

a) Suvalise diskrimineerimise puudumine

(92) Nagu nõutakse ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 6, peab komisjon kindlaks tegema, et teatatud siseriiklikke norme ei kasutata suvalise diskrimineerimise vahendina. Euroopa Kohtu praktika kohaselt tähendab diskrimineerimise puudumine seda, et sarnaseid olukordi ei käsitleta erinevalt ning erinevaid olukordi ei käsitleta ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud.

(93) Teatatud siseriiklikud normid kehtivad nii kohalike toodete kui ka teistest liikmesriikidest imporditud toodete kohta. Vastupidiste tõendite puudumise tõttu võib järeldada, et kõnealused siseriiklikud normid ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid.

b) Varjatud kaubanduspiirangu puudumine fosforväetiste puhul

(94) Selleks et hinnata varjatud kaubanduspiirangu puudumisega seotud tingimusi, hindab komisjon esiteks teatatud siseriiklikke norme, kuivõrd neid kohaldatakse nende väetiste suhtes, mille puhul peab komisjon teatist vastuvõetavaks, st määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetiste puhul.

([18]) COM(2016) 0157 (lõplik) – 2016/084 (COD).

([19]) Vt uuring „*Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in European agricultural soils*“ (Vaadates üle ja ajakohastades fosforväetiste mõju kaadmiumi kogunemisele Euroopa põllumajandusmuldadesse), Erik Smolders ja Laetitia Six, mille ühendus Fertilizers Europe tellis 2013. aastal, avaldatud aadressil http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf.

(95) Siseriiklikud normid, millega kehtestatakse toodete turule laskmisele rangemad tingimused kui liidu õigusaktidega, kujutavad endast tavaliselt kaubandustõket, sest siseriiklike normide tõttu ei eeldata mõnede mujal liidus õiguspäraselt turule lastud toodete puhul, et need lastakse turule ka asjaomases liikmesriigis. ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 sätestatud eeltingimuste eesmärk on ära hoida selle artikli lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidele vastavate piirangute kohaldamine valedel põhjustel, nii et need tegelikkuses kujutaksid endast majanduslikke meetmeid teistest liikmesriikidest pärit toodete impordi tõkestamiseks, et kaudselt kaitsta kodumaist toodangut ([20]).

(96) Võttes arvesse, et teatatud siseriiklikud normid toovad kaasa rangemad fosforväetiste kaadmiumi piirnormid ka teiste liikmesriikide ettevõtjatele, kes asuvad muidu ühtlustatud eeskirjade kohaldamisalas, võivad need kaubandust varjatult piirata või takistada siseturu toimimist. Siiski tunnistatakse, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiget 6 tuleb mõista nii, et heaks ei tohi kiita ainult sellist riiklikku meedet, mis kujutab ebaproportsionaalset takistust siseturule ([21]).

(97) Kuivõrd puuduvad tõendid, mis näitaksid, et siseriiklikud normid kujutavad endast tõepoolest riigi toodangu kaitsmiseks mõeldud meedet, võib järeldada, et need ei piira varjatult liikmesriikidevahelist kaubandust. Seega tuleb komisjonil kaaluda, kas teatatud siseriiklikud normid kujutavad endast takistust siseturu toimimisele.

c) Siseturu toimimist takistavate asjaolude puudumine fosforväetiste puhul

(98) Selleks et hinnata siseturu toimimist takistavate asjaolude puudumisega seotud tingimusi, peab komisjon esiteks hindama teatatud siseriiklikke norme, kuivõrd neid kohaldatakse nende väetiste suhtes, mille puhul peab komisjon teatist vastuvõetavaks, st määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetiste puhul.

(99) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 6 kohustatakse komisjoni tegema kindlaks, kas teatatud siseriiklike normide säilitamine kujutab endast takistust siseturu toimimisele. Seda tingimust ei või tõlgendada viisil, nagu keelaks see heaks kiita mis tahes riiklikku meedet, mis võib tõenäoliselt mõjutada siseturu toimimist. Tegelikult on iga siseriiklik meede, mis siseturu rajamiseks ja toimimiseks vastu võetud ühtlustamismeetmest erineb, oma sisult suure tõenäosusega siseturgu mõjutav meede. Seega tuleb ELi toimimise lepingu artiklis 114 sätestatud menetluse kasuliku olemuse säilitamiseks mõista siseturu toimimise takistamist ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses kui mõju, mis on taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne ([22]).

([20]) Komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 54 (ELT L 118, 14.5.2018, lk 7); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 40 ((ELT L 129, 17.5.2006, lk 25); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 41 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 19); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 41 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 31).

([21]) Komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 55; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 42; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 43; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 43.

([22]) Komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 55; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 42; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 43; komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 43.

(100) Et hinnata, kas teatatud siseriiklikud normid on nendega taotletava eesmärgi saavutamiseks asjakohased ja vajalikud, tuleb arvesse võtta mitut tegurit. Komisjon peab hindama, kas nendes teatatud siseriiklikes normides kehtestatud kaadmiumi piirnormist tulenev kaitsetase täidab oma eesmärki, milleks on kaitsta ühest küljest inimtervist ja teisest küljest keskkonda.

(101) Esiteks märgib komisjon, et teatatud siseriiklike normide kaadmiumi piirnorm on madalam kui määrusega (EL) 2019/1009 fosforväetiste kohta kehtestatud kaadmiumi piirnorm. Seega pakuvad teatatud siseriiklikud normid inimtervisele ja keskkonnale paremat kaitset kui ühtlustamismeede.

(102) Mis puudutab fosforväetisi käsitlevate teatatud siseriiklike normide proportsionaalsust, siis teeb komisjon järgmised tähelepanekud.

(103) Esiteks ei ole Taani Kuningriigil tekkinud probleeme praegu kehtivale kaadmiumi piirnormile vastavate väetiste tarnimisel, mis tähendab, et see piirnorm ei kujuta endast erilist takistust vabale liikumisele siseturul.

(104) Teiseks osutab Taani Kuningriik vajadusele vähendada Taanis toodetud toidu kaadmiumisisaldust ning seega kaitsta mõningaid elanikkonnarühmi, eelkõige lapsi ja taimetoitlasi, kes saavad oma toidust tervisepõhist piirnormi ületavas koguses kaadmiumi. Nagu selgub Euroopa Toiduohutusameti uuringust, millele Taani Kuningriik osutab, ([23]) on lapsed suure kokkupuute rühm ning et väikeste laste keskmine kokkupuude ületab lubatavat nädalaannust. Samuti hinnatakse, et taimetoitlased saavad tunduvalt suuremaid kaadmiumikoguseid kui keskmine elanikkond ([24]).

(105) Lisaks näitab asjaolu, et kokkupuude kaadmiumiga ja kaadmiumi sattumine põllumajandusmulda on Taanis üldiselt väiksem kui liidu keskmine ja Taani mullastiku ja elanikkonna kaitseks võetud meetmed on olnud edukad.

(106) Mis puudutab fosforväetisi, siis võttes arvesse Taani Kuningriigi nimetatud kasu tervisele, mis tuleneb kaadmiumiga kokkupuute vähendamisest mullastikus ja asjaolust, et mõju kaubandusele näib praegu kättesaadava teabe alusel olevat väga vähene, on komisjon arvamusel, et teatatud siseriiklikud normid võib säilitada põhjendusega, et nende eesmärk on kaitsta tervist ja keskkonda, arvestades, et need ei ole ebaproportsionaalsed ning ei kujuta endast seepärast takistust siseturu toimimisele ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses.

d) Muude väetiste kui fosforväetiste kaubanduse varjatud piirangute või siseturu toimimise takistuste puudumine

(107) Lisaks määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetistele hõlmavad teatatud siseriiklikud normid ka teisi mineraalfosfaadist saadud väetisi, mille fosfori kogusisaldus on 2,3–5 või enam massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti.

(108) Selleks et hinnata, kas teatatud siseriiklikud normid kujutavad endast nende väetiste suhtes kaubanduse varjatud piirangut või takistusi siseturu toimimisele artikli 114 lõike 6 tähenduses ja seega kas neil on ebaproportsionaalne mõju seoses taotletava eesmärgiga, märgib komisjon, et Taani Kuningriik on kinnitanud, et nende põhimure on määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetised ja Taani teatises sisalduva teadusliku hindamise keskmes on teatud liiki fosforväetised, nimelt kõrge fosforisisaldusega anorgaanilised mineraalväetised.

([23]) Scientific Opinion of the Panel on Contaminants in the Food Chain on a request from the European Commission on cadmium in food (Toiduahelas olevate saasteainete komisjoni Euroopa Komisjoni taotlusel vastuvõetud teaduslik arvamus toidus sisalduva kaadmiumi kohta). *EFSA Journal* 2009, 980, lk 1.

([24]) Scientific Opinion of the Panel on Contaminants in the Food Chain on a request from the European Commission on cadmium in food (Toiduahelas olevate saasteainete komisjoni Euroopa Komisjoni taotlusel vastuvõetud teaduslik arvamus toidus sisalduva kaadmiumi kohta). *EFSA Journal* 2009, 980, lk 1.

(109) Arvestades taotletavat tervise ja keskkonnakaitse eesmärki, märgib komisjon, et nagu on osutatud eespool põhjendustes 55 ja 56, on üksnes fosforväetiste puhul võimalik võrrelda Taani kehtestatud kaadmiumi piirnormi ühtlustatud kaadmiumi piirnormiga, sest vaid fosforväetiste puhul on Taani piirnorm ja määruses (EL) 2019/1009 kehtestatud piirnorm väljendatud sama nimetaja alusel. Teisisõnu ei ole muude kui fosforväetiste korral võimalik määrata, kas teatatud siseriiklikud normid on äsja kehtestatud ühtlustamiseeskirjast rangemad. Seega ei saa ka kinnitada, kas teatatud siseriiklikud normid pakuvad inimeste tervisele ja keskkonnale paremat kaitset kui ühtlustamismeede.

(110) Arvestades teatatud siseriiklike normide mõju siseturu toimimisele, märgib komisjon, et nende normide kohaldamine muudele CE-märgisega väetistele kui fosforväetised, millele on osutatud määruses (EL) 2019/1009, tekitab tõsiseid haldusraskusi ettevõtjatele, kes soovivad viia turule väetisi Taanis. Selleks et tagada kooskõla teatatud siseriiklike normidega, peaksid tootjad liigitama oma väetised mitte ainult määruse (EL) 2019/1009, vaid ka teatatud siseriiklike normide alusel. Pealegi kui CE-märgisega väetis peaks olema mineraalfosfaadist saadud kunstväetis fosfori kogusisaldusega 2,3 ja enam massiprotsenti P_2O_5-ekvivalenti vastavalt teatatud siseriiklikele normidele, kuid ta *ei* oleks määruse (EL) 2019/1009 kohane fosforväetis, peaksid tootjad tegema kaadmiumi sisalduse kohta kaks arvutust, ühe $P_2O_{5\ kg}$ alusel kooskõlas teatatud siseriiklike normidega ja teise kuivaine kg alusel kooskõlas määrusega (EL) 2019/1009.

(111) Arvestades märkimisväärset haldustakistust, mida teatatud siseriiklike normide kohaldamine muudele kui fosforväetistele tekitaks, koos tõsiasjaga, et on võimatu kinnitada, kas nad pakuvad kõrgemat kaitset kui määrus (EL) 2019/1009 ja kas neist tulenev kaadmiumi saastamine ei tekita erilist probleemi Taani Kuningriigile, arvab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid, kui neid kohaldada sellistele väetistele, tekitaksid seoses taotletava eesmärgiga siseturu toimimisele ebaproportsionaalse mõju.

(112) Kokkuvõtteks arvab komisjon, et teatatud siseriiklike normide säilitamine kujutab endast siseturu toimimisele ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses takistust, juhul kui neid kohaldada muudele kui fosforväetistele. Seetõttu, ning pidamata vajalikuks otsustada, kas teatis on selles osas vastuvõetav, tuleks teatatud siseriiklikud normid tagasi lükata, juhul kui neid kohaldada muudele kui fosforväetistele, millele on osutatud määruses (EL) 2019/1009.

2.2.2.3. Ajaline piirang

(113) Tagamaks, et teatatud siseriiklikud normid ja võimalikud takistused siseturu toimimisele piirduvad sellega, mis on Taani Kuningriigi eesmärkide saavutamiseks rangelt vajalik, peaks riiklik erand olema ajaliselt piiratud. Erand ei ole enam vajalik, kui tulevikus kehtestatakse ühtlustatud piirnorm Taani piirnormi või sellest madalamal tasemel.

(114) Ühtlustatud piirnormi saab kehtestada Taani piirnormi tasemel või sellest allpool üksnes Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega, mis põhineb komisjoni ettepanekul, näiteks määruse (EL) 2019/1009 artikli 49 punktis b osutatud läbivaatamise kontekstis. Ajavahemik, mille jooksul erand tehakse, ei tohiks seetõttu olla piiratud teatava kuupäevaga, vaid tuleks viia kooskõlla seadusandja sellise tulevase otsusega.

(115) See oleks kooskõlas määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2, milles on sätestatud, et erandeid määrusest (EÜ) 2003/2003 vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 seoses kaadmiumisisaldusega võib jätkuvalt kohaldada seni, kuni liidu tasandil hakatakse kohaldama fosforväetiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis on riikliku piirnormiga võrdne või sellest madalam.

(116) Seda otsust peaks kohaldama seni, kuni liidu tasandil kohaldatav läbivaadatud ühtlustatud piirnorm on Taani piirnormiga võrdne või sellest madalam.

3. **JÄRELDUSED**

(117) Eespool esitatut arvesse võttes tuleb järeldada, et Taani Kuningriigi 27. jaanuaril 2020 esitatud taotlus säilitada siseriiklikud normid erandina määrusest (EL) 2019/1009 on vastuvõetav, kui need normid hõlmavad määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetisi.

(118) Lisaks leiab komisjon, et määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetistele kohaldatavad teatatud siseriiklikud normid

— vastavad inimeste tervise ja keskkonna kaitse vajadustele;

— on taotletavate eesmärkide osas proportsionaalsed;

— ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid;

— ei kujuta endast varjatud piirangut liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

(119) Seetõttu leiab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid võib heaks kiita, juhul kui neid kohaldatakse sellistele väetistele.

(120) Kui aga teatatud siseriiklikke norme kohaldatakse muudele kui määruses (EL) 2019/1009 osutatud fosforväetistele, leiab komisjon, et võrreldes taotletava eesmärgiga oleks sellel siseturu toimimisele ebaproportsionaalne mõju. Seetõttu leiab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid tuleb sellistele väetistele kohaldamisel tagasi lükata,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Siseriiklikud normid, millest Taani Kuningriik on teatanud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4, mis kalduvad kõrvale määrusest (EL) 2019/1009 seoses kaadmiumisisaldusega fosforväetistes, nimelt keeld lasta Taani turule fosforväetisi, mille kaadmiumi sisaldus ületab 48 mg/kg P_2O_5 kohta, kiidetakse heaks juhul, kui neid kohaldatakse määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii osutatud fosforväetistele, kuni liidu tasandil kohaldatakse läbivaadatud ühtlustatud piirnorm, mis on Taani piirnormiga võrdne või sellest madalam.

Artikkel 2

Taani Kuningriigi teatatud siseriiklikud normid lükatakse tagasi, kui neid kohaldatakse muudele kui määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii osutatud fosforväetistele.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Taani Kuningriigile.

Brüssel, 27. juuli 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Thierry BRETON